

15.3.2013

YM173/04/2012

Valtiovarainministeriö

Viite Lausuntopyyntönne
Hänvisning

Asia Lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta
Ärende

Valtiovarainministeriö on pyytänyt ympäristöministeriöltä lausunnon kuntarakennelakiluonnoksesta. Erityisesti pyydetään lausumaan mm. seuraavista kysymyksistä: selvitysvelvollisuus, selvityspäätteet ja selvitysvelvollisuuden sisältö, määräajat ja menettelyt sekä valtioneuvoston toimivalta kuntajaon muuttamisessa.

Lakiluonnoksen taustana on hallitusohjelman kunta- ja palvelurakennetta koskevat tavoitteet, joihin perustuen kunnallishallinnon rakennetyöryhmä laati helmikuussa 2012 julkaistun Elinvoimainen kunta- ja palvelurakenne -selvityksen. Ympäristöministeriö antoi työryhmäselvityksestä lausunnon 16.4.2012. Lausunnon kannanotot ovat ajankohtaisia myös kuntarakennelakia valmisteltaessa.

Kuntaudistuksen tavoitteista

Suomen aluerakenne on keskittymässä Helsingin seudulle ja muille suurille kaupunkiseuduille. Aluerakenteen kannalta kuntarakenteen uudistus luo nykyistä paremmat edellytykset hallita keskittymisen vaikutuksia kestäväällä tavalla erityisesti kasvavilla kaupunkiseuduilla. Toiminnallisesti yhtenäiset ja nykyistä vahvemmat kunnat tukisivat monikeskuksisen aluerakenteen syntymistä sekä eri alueiden vahvuuksien ja sijaintitekijöiden hyödyntämistä. Samalla on tietysti tärkeää huolehtia väestöltään vähenevien seutujen taantumisesta aiheutuvien ongelmien hallinnasta.

Kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen eheyttäminen, palvelurakenteen seutulähtöinen kehittäminen ja yhteisvastuullinen asuntopolitiikka sekä ympäristönsuojelun korkea taso ovat ympäristöministeriön näkökulmasta kuntaudistuksen keskeisimpiä tavoitteita. Suurten kaupunkiseutujen kilpailukyvyistä ja elinvoimasta riippuu koko Suomen taloudellinen ja sosiaalinen ja ekologisesti kestävä hyvinvointi. Kaupunkiseutujen nykyinen kuntarakenne on sen este. Kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteen hajautumiskehitys on pitkälti seurausta kuntien välisestä epäterveestä kilpailusta ja varsinkin kehyskuntien harjoittamasta maapolitiikasta, valikoivasta asuntopolitiikasta ja taajamien lievealueiden lupapolitiikasta.

Rakennusvalvonnan kolmeen haasteeseen, erityisosaamisen riittävyys, käytäntöjen ja säädösten tulkinnan yhtenäisyyteen sekä toiminnan tehostamiseen kuntaudistuksen toteu-

tuminen antaa hyvät edellytykset. Vain riittävien ja osaamiseltaan monipuolisten henkilöresurssien avulla rakennusvalvonta kykenee hoitamaan tehtävänsä asianmukaisesti.

Vastaava tilanne on myös ympäristönsuojelun tehtävien hoidossa. Valtaosa ympäristönsuojelun lainsäädännöstä pohjautuu EU-säädöksiin ja kunnilla on keskeinen rooli ympäristönsuojelun lainsäädännön täytäntöönpanossa. Näiden tehtävien hoitaminen edellyttää asianmukaista resurssointia ja vahvaa osaamista. Kuntien välisellä yhteistyöllä on jo nykyisin saavutettu merkittäviä synergiaetuja. Kuntarakennemuutos tuo uusia mahdollisuuksia kuntien ja valtion ympäristönsuojeluviranomaisten työnjaon kehittämiseen pitkällä tähtäimellä.

Selvitysvelvollisuus, selvityspäätökset ja selvitysvelvollisuuden sisältö

Ympäristöministeriö pitää perusteltuna lakiluonnoksessa esitettyä selvitysvelvollisuutta, joka eri kriteerein käytännössä kattaa kaikki Suomen kunnat. Esitetty palvelujen edellyttämä väestöpohja, vähintään 20 000 asukasta, riittää niukasti ympäristöministeriön sektorin palvelujen järjestämiseen. Työpaikkaomavaraisuuden, työssäkäynnin ja yhdyskuntarakenteen kokonaisuus on tärkeä kaupunkiseutujen haasteiden ratkaisemisessa. Esitetyt mittarit kuvaavat hyvin toiminnallista kaupunkiseutua ja sitovat kehyskunnat ja keskuskaupungin tarkoituksenmukaisella tavalla yhteen.

Metropolialue

Lakiluonnoksessa metropolialueen selvityspäätökset on jätetty varsin yleiselle tasolle, koska samanaikaisesti on ollut vireillä seutua koskeva esiselvitys. Selvityksen nyt valmistuttua on syytä tarkentaa kuntarakennelain 4d §:ssä selvityspäätöksiä myös metropolihallinnon ja mahdollisen seutuhallinnon osalta.

Lausuntopyyntöön sisältyy varsinaiset säännösehdotukset ja niiden yksityiskohtaiset perustelut sekä yleisperusteluista keskeiset ehdotukset. Koska kuntarakennemuutoksella on laaja-alaiset vaikutukset yhteiskunnan toimintoihin, ympäristöministeriö pitää tärkeänä, että varsinaiseen hallituksen esitykseen sisällytetään kattava säännösehdotuksen vaikutusten arviointi.

Kansliapäällikkö

Hannele Pokka

Lainsäädäntöjohtaja

Riitta Rönn